



Bir Söylem Analizi Girişimi: Asker ve Sindirella Hikayesi

A.Çağlar DENİZ

Uşak Üniversitesi, Fen- Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü

Özet

Söylem analizine girilen Asker ve Sindirella hikayesi bir İsrail askeriyle Filistinli küçük bir kız arasındaki insani etkileşimi anlatmaktadır. Bu etkileşim anlatılırken kullanılan dil, oldukça sembolik ve anlam yüküldür. Anlatı, taraflardan birinin –İsrail- medya tarafından yanlış gösterildiği iddiası üzerine kuruludur. Bu çalışmada, incelenen hikayedeki sembolik dil deşilmeye ve yazarın veya yazarların satır aralarına sakladıkları mesajlar okunmaya çalışılmıştır. Yazarın mesajını, aynı kavramların benzer ifadelerle sık sık verilmesi esasına göre benimsetmeye çalıştığı yani tekrarlı baskılama tekniğini kullandığı iddia edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Militarizm, Tekrarlı Baskılama, Ortadoğu, Filistin, İsrail.

A Discourse Analysis Initiative: The Story of Soldier and Cindirella

Abstract

The story of Soldier and Cinderella, analysed text, tells an humanistic interaction between an Israeli soldier and a little Palestinian girl. The language which used to explain this interaction is quite symbolic and meaningful. The narrative is based on the claim of misrepresentation the one of –Israel- two sides. In this study, we endeavor to decrypt the symbolic language used in the story and to read the hidden messages in the line breaks. We claim that the author tries to adopt his message, on the basis of repeating same concepts with the similar expressions, by the technique of repeatedly suppression

Keywords: Militarism, Repeatingly Suppression, Middle East, Palestine, Israel

1. Giriş

Söylem analizi, zorunlu olarak, kullanılan dilin analizidir. (Brown ve Yule, 1983: 1) Fakat, söylem analizi sadece söylenenler bazında cümleyi temel alan dar kapsamlı bir dil analizi değildir. O, dilin sosyal çevreyi, benzer şekilde sosyal çevrenin/ dil kullanıcılarının da dili nasıl yapılandırdığı üzerinde durmaktadır. Tüm bunlara dayalı olarak oluşturulan anlam inşasının nasıl gerçekleştiğine dair üst düzey bir yorumlama imkanı sağlamaktadır. (Çelik ve Ekşi, 2008: 115) Linguistik söylem analizi cümle veya cümleciklerin yapısal ve gramatik birimleriyle ilgilenir. Sosyolinguistik ise, insanların gündelik ortamlarda –sokaklar, barlar, dükkanlar, lokantalar, otobüsler, trenler, okullar, muayenehaneler, fabrikalar ve evler- birbirleriyle gerçekte nasıl konuştuklarını incelemektedir. Bu yüzden sosyolinguistik söylem analizi, insanların birbirleriyle nasıl diyalog kurduğu, bunu nasıl örgütledikleri, neyin konuşmayı açık ve anlaşılır kıldığını, bir konuyu konuşmaya nasıl başladıklarını ve konuyu nasıl değiştirdiklerini, sözlerini nasıl kestiklerini, nasıl soru sorduklarını, nasıl cevap verdiklerini veya vermekten sakındıklarını ve genel olarak diyalog akışının nasıl sürdüğünü ya da kesintiye uğradığını incelemektedir. (Stubbs, 1983: 7-8) Eleştirel söylem analizi, temel olarak dilde kendini dışa vuran tahakküm, ayrımcılık, güç ve kontrolün şeffaf olan ve olmayan yapısal ilişkilerinin analiziyle ilgilenmektedir. Diğer bir ifadeyle eleştirel söylem analizi dili vasıtasıyla ifade edilen, oluşturulan ve

meşrulaştırılan toplumsal eşitsizliği eleştirel olarak incelemeyi hedeflemektedir. (Weiss ve Wodak, 2003: 15) Çünkü dil aynı zamanda tahakküm ve toplumsal iktidarın aracıdır. O, örgütlenmiş gücün ilişkilerini meşrulaştırmaya hizmet etmektedir. Şimdiye kadar meşrulaştırmaların güç ilişkilerini mümkün hale getirdiği açıkça dile getirilmemiştir, bugüne kadar bu ilişkiler sadece meşrulaştırmaların içinde ifade edilmiştir. Dil aynı zaman da ideolojiktir. Burada mesele, dildeki aldatmacalar sorunu değil, fakat dille aldatma sorunudur. (Habermas 1979:130) Dil kullanımının kültürel ve toplumsal bağlamda ele alınması olan söylemin incelenmesinin temel nedeni, insan iletişimini bütünlüğü içinde kavramaktır. (Kocaman, 2003: 10)

Asker ve Sindirella hikayesi The Soldier and Cinderella orjinal adıyla Philadelphia Jewish Voice (PJV- Filadelfiya Yahudi Sesi) dergisinde Şubat 2009'da yayınlanmıştır. Bahsi geçen yazıya buradan <http://www.pjvoice.com/v43/43000israel2.aspx> adresinden 25.11.2011 tarihinde erişilmiştir. Bu hikayenin yayımlanma amacı, yazarı Menucha Levin'in hikayenin başında da belirttiği üzere, İsrail Güvenlik Güçleri hakkında dünya basınında çıkan ve onları hikayenin yazarının ifadesiyle 'haksız' ve 'hatalı' olduğunu söyleyen anlatılara cevap verebilmektir. Yazar 'gerçek yaşamdan aldığı' bu hikayesiyle 'onların hikayesi'nin 'bir başka yönü'ne dikkat çekmektedir. Yazar, aslında dünya basınında İsrail askerleri aleyhinde çıkan ifadelerin doğruluğunu inkar etmemektedir. Gerçeğe dayalı olduğu vurgusunu yaptığı ve hikayenin sonunda 'kendi

asker oğlu'nun da şahit olduğunu söylediği bu anlatıyla, en hafif tabirle 'bir karşı-gerçeklik yaratmaya' çalışmaktadır. Çünkü anlatısını kendi asker oğlunun görgüsüne dayandıran yazar, aslında bize kendisinin de savaşın bir tarafı olduğu gerçeğini alt-metin halinde vermektedir.

Metin: Asker ve Sindirella

Küresel medyanın İSG (İsrail Savunma Güçleri) paraşüt askerlerini adaletsiz ve yetersiz bir şekilde tasvir ettiği bir vakitte, bu makale onların hikayesinin gerçeğe dayalı başka bir yönünü ortaya çıkarmaktadır.

Elit bir İSG paraşüt birimi Akka'ya bir bahar sabahı erkenden ulaşarak, deniz kıyısındaki bu kadim şehrin dar ve taşan sokaklarını keşfediyorlardı. Titiz eğitimlerinin bir parçası olarak, arazide nasıl yol bulacaklarını zaten biliyorlardı, şimdi ise kentsel alanda ilerlemek ve yollarını bulmak zorundaydılar. Böylece, kendilerini Arapların, Yahudilerin ve Hristiyanların beraber yaşayabildikleri bir şehir olan Akka'da buldular. Eski şehrin limanı çevreleyen surları, Haçlılar zamanından kalmadır. Akka, yüzyıllar önce, o zamanlar söylendiği şekliyle, Filistin Latin Krallığı'nın başkentliğini yapmıştı. Uzak bölgelerden, Cenova, Pizza ve Venedik'ten gelen ticaret gemileri limanında demirlerdi. Liman bugün ise yalnızca birkaç küçük ve basit balıkçı teknesine ev sahipliği yapmaktadır.

Paraşütçüler gruplara bölünerek yüklerini bırakacak bir yer bakınmaya başladılar. Zeytin yeşili üniformalarından gelişigüzel sarkan M16 tüfekleriyle yol alan bu yoldaşların arasından bir asker göze çarpmaktadır. İsminin İbranice anlamı ayı demek olan Dov'dan başkası değildir bu. Dov ismiyle müsemmadır. Askeri botları olmadan iki metre boyunda, geniş omuzlu olan ve şişkin kasları battal boy üniformasına sığmayan bu genç adam gerçekten de ayı gibidir. Buna rağmen Dov, neşeli, iyi kalpli ve arkadaşları arasında gözde birisidir.

Birden okul giden bir grup Arap çocuğu aralarında acele acele bir şeyler söyleyerek hızla askerlerin önünden geçerler.

Askerlerden biri olan Yail; 'Acaba ne söylüyorlar?' diye gevezelik etti.

Dov, 'Okula geç kalırlarsa, başlarının belaya gireceğini söylüyorlar' dedi.

Diğer bir asker Tali gülererek 'Ne zamandan beri Arapça biliyorsun?' dedi.

Dov, 'Okulda öğrenmişim, tıpkı senin gibi' dedi.

Yair, 'Peki o halde, eğer Arapçayı o kadar iyi biliyorsan git ve şu çocuklardan biriyle konuş da görelim' diye meydan okudu Dov'a.

Dov, dostça 'Elbette' diyerek bu meydan okumayı kabul etti...

Dov, okul arkadaşlarının arkasından yavaşça yetişmeye çalışan küçük bir kız fark etti. Bu zeytin derili ve kısa siyah saçlı kız çocuğu beş yaşında olmalıydı ama daha küçük gösteriyordu. Kırılğan küçük bir güvercine benzeyen bu kız çocuğu aynı zamanda çok cesurdu. Tüfeği kendisiyle hemen hemen aynı boyda olan bu devasa İsraili asker önünde aniden çömeldiğinde, küçük kız hiç istifini bozmamıştı. Kızın

koyu renkli gözleri direkt olarak askerin el gözlerine bakıyordu.

'Merhaba, cici kız! Nasılsın bugün? Benim adım Dov. Senin adın ne?' diye sordu yumuşak ve arkadaş canlısı bir ses tonu ve akıcı bir Arapça'yla. Çocuk gülümsedi fakat cevap vermedi.

'Adını tahmin edeyim, bakayım. Fatma mı?' Küçük kız kafasını salladı.

'Belki Hanan olabilir mi?' Kıkırdadı ve 'Hayır' dedi.

'Hmm, yeniden düşüneyim, Yasemin mi?'

'O, ablamın adı' dedi, kız.

Dov'un Arapça kadın isimleri bilgisi tükenmişti. 'Pes ettim' diye bağırdı.

Küçük kız mağrur bir şekilde 'Adım Sindirella' dedi. Dov, güldü ve 'Şaka yapıyor olmalısın, Adın gerçekten Sindirella mı?' dedi.

Kız, 'Evet' diyerek ısrar etti, 'Gerçekten adım bu!'

'Peki, Sindirella senle konuşmak güzeldi. Okulda iyi bir gün geçirmen dileğiyle...'

Dov, bütün heybetiyle doğruldu. Çocuk, dar taşlı yolun aşağı tarafına doğru seğirtti. Dov, mağrur bir tebessümle arkadaşına dönerek 'Şimdi ne söylemen gerekiyor? Arapça konuşabildiğime inanıyor musun?' dedi. Yair, gönülsüzce 'Sanırım, konuşabiliyorsun' itiraf etti. Tali ise 'Evet ama sadece küçük bir çocukla konuştun. Ne kadar zor olabilir ki' diye diretti.

Fakat Dov gözleriyle Sindirella'yı takip ediyordu. Belki de kendisini izlediğini hissettiğinden kız aniden döndü, bir an gülümsedi, küçük elini salladı, tekrar önüne döndüğünde kafasını taş duvara çarptı. Acı içinde ağlarken, Dov göz açıp kapayıncaya kadar yanındaydı. Onu kaldırdı, altında şişlik var mı diye baktı, gözyaşlarını kocaman eliyle usulca sildi.

'Sindirella, ağlama' diye mırıldandı, teselli etmek isteyerek. 'Büyük bir şiş ama kendini daha iyi hissedeceksin. Keşke biraz buzum olsaydı da üzerine koyabilseydim. Annem ben küçük bir çocukken kafam şiştiğinde böyle yapardı.' dedi.

Sindirella burnunu çekti. Şaşırarak 'Senin de mi kafan şişti' diye sordu. Dov güldü. 'Tabi ki, başım büyük olabilir ama şişliklerden payıma düşeni aldım. Hepimiz aldık. Söylesene, bir şeker ağrını hafifletebilir mi?' diye sordu. Elini üniformasının cebine daldırdı ve ona bir şeker uzattı. Kız başını salladı, gözyaşlarını sildi ve şekerini ağzına attı.

'Şimdi söyle bakayım, okulun nerde Sindirella seni oraya götürüyüm.'

Kız küçük parmağıyla işaret etti. 'Şu sokağın aşağısında'. Akabinde Dov, sırtında M16'sı gözlerinde merhametiyle bu dev İsraili askeri, yeni küçük arkadaşını nazikçe okulunun kapısına kadar taşıdı. İkisi de ne denli uyumsuz gördüklerinin farkında değildi. Fakat şu anda onlar ne bu durumun ne birisinin İsrail askeri diğerinin bir Arap çocuğu olmasının ne de halklarının aynı toprak parçası için birbirlerine kıyasıya düşman olmalarının farkındaydılar. Sindirella'nın amcası belki intihar bombacılarına hayrandı, belki de onları kutsal şehitler olarak görüyordu. Okulunda

ona, kendisini buraya şefkatle taşıyan adamdan nefret etmesi öğretiliyordu belki de. Lakin belki de o askeri sevgiyle hatırlayacaktı, şüphesiz o askerin kendisini hatırladığı gibi...

Medya bu olaydan tamamen habersizdi. CNN bu olayı kaydetmiyordu, İngiliz muhabirler bu manzaraya tanık olmadılar, Barış Şimdi hareketi yakınlarda bir yerde değildi. Neyse ki, bu hikaye son derece güvenilir kaynaklardan – benim asker oğlum, o bahar günü erken vakitte Akka'nın dar ve taştan sokaklarındaydı- geldi.

Metnin Bölümler Halinde Analizi

1- “Küresel medyanın İSG (İsrail Savunma Güçleri) paraşüt askerlerini adaletsiz ve yetersiz bir şekilde tasvir ettiği bir vakitte, bu makale onların hikayesinin gerçeğe dayalı başka bir yönünü ortaya çıkarmaktadır.

Elit bir İSG paraşüt birimi Akka'ya bir bahar sabahı erkenden ulaşarak, deniz kıyısındaki bu kadim şehrin dar ve taştan sokaklarını keşfediyorlardı. Titiz eğitimlerinin bir parçası olarak, arazide nasıl yol bulacaklarını zaten biliyorlardı, şimdi ise kentsel alanda ilerlemek ve yollarını bulmak zorundaydılar. Böylece, kendilerini Arapların, Yahudilerin ve Hıristiyanların beraber yaşayabildikleri bir şehir olan Akka'da buldular. Eski şehrin limanı çevreleyen surları, Haçlılar zamanından kalmadır. Akka, yüzyıllar önce, o zamanlar söylendiği şekliyle, Filistin Latin Krallığı'nın başkentliğini yapmıştı. Uzak bölgelerden, Cenova, Pizza ve Venedik'ten gelen ticaret gemileri limanında demirlerdi. Liman bugün ise yalnızca birkaç küçük ve basit balıkçı teknesine ev sahipliği yapmaktadır.”

Yazar bu hikayeyi anlatma amacının küresel medyada İsrail Savunma Güçleri'nin adaletsiz ve yetersiz temsili olduğunu ifade etmektedir. Hikaye, Filistin'in kadim kenti Akka'da geçmektedir. İsrail'in seçkin paraşütçü askerleri Akka'nın “Yahudi, Hıristiyan ve Müslümanları”nın beraber yaşadığı dar sokaklarında keşfe çıkmıştır. “Titiz eğitimleri”nin bir parçası olarak, “zaten yer bulma konusunda iyi eğitilmiş oldukları”ndan Akka'nın merkezi elleri ile koymuş gibi bulmuşlardır. Haçlılar zamanından kalan surlarla çevrili bu kent, yüzyıllar önce Filistin Latin Krallığı'nın başkentliğini yapmıştı. Yazar, buradaki Filistin ibaresinden de rahatsız olmuş olacak ki, “o zamanlar söylendiği şekliyle” kaydını düşmektedir. Bir zamanlar Cenova, Pizza ve Venedik'ten gelen ticaret gemilerine kucak açan limanı bugün birkaç küçük balıkçı teknesine yataklık yapmaktadır. Yazar, Filistin'in müreffeh geçmişini Haçlılara bağlarken, burada yaşayan yerli halkın tarihte de “yönetilen bir millet” olduğunu satır altında bize hatırlatmaktadır. Ayrıca İsrail'in seçkin paraşütçü birliklerinden birinin eğitimi ısrarlı bir şekilde “titiz” olarak nitelendirilmektedir. Oysaki bir birliğin seçkin olmasının, titiz eğitime tabi olduğunu anlamak için bu ibareyle durumun okuyucunun gözüne sokulmasına ihtiyaç yoktur. Bu durumu sadece fikirler üzerine tekrarlı baskılama metoduyla anlatabiliriz. Fikirler üzerine tekrarlı baskılama metodu, ne kadar basit olursa olsun bir varlık ile bir sıfatı bir arada kullanmakta ısrar ederek, bir süre sonra o varlığı o sıfattan ayrı düşünülemez hale getirmeye çalışmak olarak ifade edilebilir.

2- “Paraşütçüler gruplara bölünerek yüklerini bırakacak bir yer bakılmaya başladılar. Zeytin yeşili üniformalarından gelişigüzel sarkan M16 tüfekleriyle yol alan bu yoldaşların arasından bir asker göze çarpmaktadır. İsminin İbranice anlamı ayı demek olan Dov'dan başkası değildir bu. Dov ismiyle müsemmadır. Askeri botları olmadan iki metre boyunda, geniş omuzlu olan ve şişkin kasları bantal boy üniformasına sığmayan bu genç adam gerçekten de ayı gibidir. Buna rağmen Dov, neşeli, iyi kalpli ve arkadaşları arasında gözde birisidir.”

Yazar, biraz sonra da görüleceği üzere zeytin kelimesine özellikle vurgu yapmaktadır. Çünkü zeytin Filistin bölgesinin simgelerinden biri olduğu kadar, Nuh peygamberin gemisinden bıraktığı güvercin de gemiye ağzında zeytin dalıyla gelmiştir. Bu yüzden zeytin İbrahimi dinlere inananların kültürel kodlarına vakıf birisi için; Filistin demek olduğu kadar barış ve selamet de demektir. Dov kelimesi de aynı kökten gelen İbranice ve Arapça'nın ortak kelimelerinden biridir. Arapça ile İbranice arasındaki v/b farklılaşmasından dolayı kelimenin Arapçası Dubb'tur. Böylece Araplara birbirlerine ne denli benzedikleri bir kez daha hatırlatılmaktadır.

İnsan azmanı olarak tasvir edilen Dov, aslında İsrail'i simgeler. Fiziken o denli güçlüdür ki, bantal boy üniforması şişkin kaslarına dar gelmektedir. Ama aynı Dov, olabildiğince insancıldır. Makalenin dili olan İngilizce'de askerin ismiyle sesteş olan dove kelimesi güvercin, barış yanlısı gibi anlamlara gelmektedir. Bilindiği üzere ağzında zeytin dalı bulunan beyaz güvercin, Eski Ahit'de anlatılan Nuh kıssasından mülhem olarak barışın sembolüdür. O yüzden askerin isminin seçiminde gözetilen hem hikayeyi okuyan İngiliz-dilli okuyucuya, hem çatışmanın tarafı olan Arap ve İbrani dillilere verdiği ayrı ayrı ve hepsi de İsrail lehine olan mesajlar olduğu söylenebilir. Yazı içerisinde İsraili askerin ismi bile barış ve selamete sesteştir.

3- “Birden okul giden bir grup Arap çocuğu aralarında acele acele bir şeyler söyleyerek hızla askerlerin önünden geçerler.

Askerlerden biri olan Yail; ‘Acaba ne söylüyorlar?’ diye gevezelik etti.

Dov, ‘Okula geç kalırlarsa, başlarının belaya gireceğini söylüyorlar’ dedi.

Diğer bir asker Tali gülerek ‘Ne zamandan beri Arapça biliyorsun?’ dedi.

Dov, ‘Okulda öğrenmişim, tıpkı senin gibi’ dedi.

Yair, ‘Peki o halde, eğer Arapçayı o kadar iyi biliyorsan git ve şu çocuklardan biriyle konuş da görelim’ diye meydan okudu Dov’a.

Dov, dostça ‘Elbette’ diyerek bu meydan okumayı kabul etti...”

Hikaye, burada ilginç bir kurguyla yaratılmaktadır. Askerlerin hepsi de aynı “titiz” eğitimden geçmesine karşın sadece birisi, İsrail gibi olanı yani fiziken güçlü ruhen insancıl olanı, Arapçayı anlamaktadır. Hatta arkadaşlarının o halde git ve konuş onlarla şeklindeki meydan okuyuşları esnasında dahi sıcağın bu asker. Yazar, okul çocuklarının kendi aralarındaki konuşmalarından kuşkulanan askerden ziyade, onları anlayan askeri ön plana çıkartmayı –

kendince- başarmıştır. Görevleri icabı savaşmak zorunda kaldıkları bir halkın dilini, hem de okullarında öğretilmesine karşın, askerlerin çoğunluğunca ihmal edilmesi ise iyice sünen altı edilmektedir. Belki de, savaşılan halka sempati duyanlara aslında “Araplarla beraber yaşama azmindeyiz ve okullarımızda dillerini bile öğretiyoruz ama gördüğünüz gibi halkımız ilgisiz” mesajı verilmektedir. Gerçekten de İsrail’de Arapça ikinci resmi dildir ve 7. ila 10. sınıfta seçmeli dersken, Branovsky’nin haberine göre (2010) Ağustos 2010 yılında başlanan “Ya Selam Projesi” kapsamında 5. sınıflardan itibaren zorunlu ders olmasına çalışılmaktadır.

4- “Dov, okul arkadaşlarının arkasından yavaşça yetişmeye çalışan küçük bir kız fark etti. Bu zeytin derili ve kısa siyah saçlı kız çocuğu beş yaşında olmalıydı ama daha küçük gösteriyordu. Kırılgan küçük bir güvercine benzeyen bu kız çocuğu aynı zamanda çok cesurdu. Tüfeği kendisiyle hemen hemen aynı boyda olan bu devasa İsraili asker önünde aniden çömeldiğinde, küçük kız hiç istifini bozmadı. Kızın koyu renkli gözleri direkt olarak askerin ela gözlerine bakıyordu.

‘Merhaba, cici kız! Nasılsın bugün? Benim adım Dov. Senin adın ne?’ diye sordu yumuşak ve arkadaş canlısı bir ses tonu ve akıcı bir Arapça’yla. Çocuk gülümsedi fakat cevap vermedi.

‘Adını tahmin edeyim, bakayım. Fatma mı?’ Küçük kız kafasını salladı.

‘Belki Hanan olabilir mi?’ Kıkırdadı ve ‘Hayır’ dedi.

‘Hmm, yeniden düşünüyüm, Yasemin mi?’ ‘O, ablamın adı’ dedi, kız.

Dov’un Arapça kadın isimleri bilgisi tükenmişti. ‘Pes ettim’ diye bağırды. Küçük kız mağrur bir şekilde ‘Adım Sindirella’ dedi. Dov, güldü ve ‘Şaka yapıyor olmalısın, Adın gerçekten Sindirella mı?’ dedi. Kız, ‘Evet’ diyerek ısrar etti, ‘Gerçekten adım bu!’ ‘Peki, Sindirella senle konuşmak güzeldi. Okulda iyi bir gün geçirmen dileğiyle...’

Dov, bütün heybetiyle doğruldu. Çocuk, dar taşlı yolun aşağı tarafına doğru seğirtti. Dov, mağrur bir tebessümle arkadaşına dönerek ‘Şimdi ne söylemen gerekiyor? Arapça konuşabildiğime inanıyor musun?’ dedi. Yair, gönülsüzce ‘Sanırım, konuşabiliyorsun’ itiraf etti. Tali ise ‘Evet ama sadece küçük bir çocukla konuştun. Ne kadar zor olabilir ki’ diye diretti.”

Yazar yine bir zeytin vurgusu yapmaktadır. Az önce askerin üniforması olan zeytin rengi, bu sefer küçük kızın deri rengi olmuş durumda. Kırılgan bir güvercine benzeyen, çelimsiz görünen ama aynı zamanda kendinden beklenmeyecek ölçüde cesur Sindirella, Filistin’dir aslında. Bilindiği üzere Kül Kedisi masalının kahramanıdır Sindirella, prens onu prensesi yapmak için tüm ülkeyi aramaktadır ama o üvey annesi ve kardeşlerine hizmetçilik yapmaktadır. Aslında kendi topraklarında özgürce yaşaması gereken ve ne yazık ki o topraklarda İsraililerin ambargolarından fırsat bulabilirlerse aslında kuzenleri olan İsraililere işçilik yapabilme lütfu bahşedilmiş Filistinliler gibidir. Zeytin tenli

Sindirella ile muhabbetinin sonunda bütün heybetiyle doğrulan Dov, bir kez daha güç ve kuvvet objesi haline getirilmiştir. Yüzündeki mağrur tebessüm biraz da bundan dolaydır. Aynı topraklarda beraber yaşamak zorunda kalmasına ve hatta onlarla savaşmasına rağmen, Araplara karşı onların dilini öğrenecek kadar ilgili ve onlara karşı nazik davranan bir İsraili olan Dov’un Arap kültürüne ilgisi biraz arkadan gelmektedir. Maalesef sadece üç adet Arap kadın ismi bilmektedir. Dov’un “yerliler”e karşı bu derin ilgisini arkadaşlarından Yair gönülsüzce tasdik etmek zorunda kalırken, Tali ise “bir çocukla konuşmak ne kadar zor olabilir ki” diyerek ayak diremektedir. Aslında Yair ve Tali, arkadaşlarına gıpta etmemektedirler. Belki de bunun sebebi Dov’un “alt tarafı” Arapça konuşuyor olmasıdır.

5- “Fakat Dov gözleriyle Sindirella’yı takip ediyordu. Belki de kendisini izlediğini hissettiğinden kız aniden döndü, bir an gülümsedi, küçük elini salladı, tekrar önüne döndüğünde kafasını taş duvara çarptı. Acı içinde ağlarken, Dov göz açıp kapayıncaya kadar yanındaydı. Onu kaldırdı, alnında şişlik var mı diye baktı, gözyaşlarını kocaman eliyle usulca sildi.

‘Sindirella, ağlama’ diye mırıldandı, teselli etmek isteyerek. ‘Büyük bir şiş ama kendini daha iyi hissedeceksin. Keşke biraz buzum olsaydı da üzerine koyabilseydim. Annem ben küçük bir çocukken kafam şiştiğinde böyle yapardı.’ dedi.

Sindirella burnunu çekti. Şaşırarak ‘Senin de mi kafan şişti’ diye sordu.

Dov güldü. ‘Tabi ki, başım büyük olabilir ama şişliklerden payıma düşeni aldım. Hepimiz aldık. Söylesene, bir şeker ağrını hafifletebilir mi?’ diye sordu. Elini üniformasının cebine daldırdı ve ona bir şeker uzattı. Kız başını salladı, gözyaşlarını sildi ve şekeri ağzına attı.

‘Şimdi söyle bakayım, okulun nerde Sindirella seni oraya götüreyim.’ Kız küçük parmağıyla işaret etti. ‘Şu sokağın aşağısında’.

Akabinde Dov, sırtında M16’sı gözlerinde merhametiyle bu dev İsrail askeri, yeni küçük arkadaşını nazikçe okulunun kapısına kadar taşıdı. İkisi de ne denli uyumsuz göründüklerinin farkında değildi. Fakat şu anda onlar ne bu durumun ne birisinin İsrail askeri diğerinin bir Arap çocuğu olmasının ne de halklarının aynı toprak parçası için birbirlerine kıyasıya düşman olmalarının farkındaydılar. Sindirella’nın amcası belki intihar bombacılarına hayrandı, belki de onları kutsal şehitler olarak görüyordu. Okulunda ona, kendisini buraya şefkatle taşıyan adamdan nefret etmesi öğretiliyordu belki de. Lakin belki de o askeri sevgiyle hatırlayacaktı, şüphesiz o askerin kendisini hatırladığı gibi...”

Hikaye burada bitiyor ama iyi kurgulanmış bir metin olarak böylesi dramatik bir netice, son tahlilde gözümüzü evlerinde bombalanan Gazzelilerin ya da Muhammed el-Durra gibi babasının kucağında vurulan çocuklara değil de aynı derecede vahşi ama nispeten daha çaresiz insanların icra ettiği intihar bombacılarına çevirdi. Başı şişmiş bir kız çocuğunu kucağında şefkat ve nezaketle okuluna taşıyan

İsrail askerinden nefret edilmesi bu okulda öğretiliyor olabilir. Ya da o kızın yakın bir akrabası masumları öldüren intihar bombacılarını kalben destekliyor olabilir. Bu noktada metnin orijinalinde geçen kalıp gramatik kalıp çok ilginçtir. Düşük olasılık bildiren may ve might modal'ları kullanılarak daha uygun bir dil kullanılmaya çalışılmıştır. Her ne kadar gündelik dilde bazen birbirlerinin yerine kullanılıyorsa da, may ve might modallarının kullanılan yerleri tercihi incelenen yazıda tesadüfi değildir. Mesela, akrabalarından bahseden cümlelerde kullanılan may modali; okuldan bahsederken kullanılan might modalından daha kuvvetli bir anlama sahiptir. Böylece İsraililerin güvenliği açısından Filistinlilerin birincil ilişkilerini ürettikleri aile kurumlarının, ikincil ilişkiler dahilinde örgütlenen resmi kurumlardan görece 'daha tehlikeli' olduğu varsayılmıştır. Hikayenin satır aralarında, Filistinlilerin akrabalık ilişkilerinden devlet kurumlarına değin nefret üreten bir toplum olduğu imajı verilmeye çalışılmaktadır.

Küçük kız kendisine adını sorarak ilgi gösteren bu askerin heybetinden korkmadığı gibi yanından uzaklaşırken arkasına dönüp ona bakarken, kafasını duvara çarpmaktadır. İşte o anda güçlü ve insancıl İsrail askeri anında yanında belirlemekte ama kızın acısını dindirmek şeker vermekten başka bir şey yapamamaktadır. Ortadoğu'da işgal güçlerinin yerli halkların çocuklarına şeker vermesi ilginç bir metaforu barındırmaktadır. Makale yazarının bizzat edindiği sözlü tarih verilerine göre, 1. Dünya Savaşı'nda Antep şehri hem İngilizler hem de Fransızlar tarafından işgal edilmiştir. Antep'li şehirlerini İngilizler işgal ettiğinde günlük hayatlarına devam ettiklerini, İngilizlerin o kadar insancıldı davrandıklarını anlatırlar. Görgü şahitlerine göre İngiliz askerleri, Antep'li çocuklarla yolda karşılaştıklarında onlara şeker vermektedirler. Oysa Fransızlar Suriye'den getirdikleri Ermeni Lejyonlarıyla halkı kıskırtmışlardır. Çocuklara şeker vererek onların sevgisini ve güvenini kazanma taktiği, İngilizlerin 1. Dünya Savaşı günlerinden kalan tecrübelerinden ödünç alınmış olabilir. Ayrıca şekerin çıkartıldığı elbise daha önce zeytin rengi olduğu anlatılan İsrail askerinin üniformasıdır ki bu üniforma battal boy olmasına rağmen Dov'un kaslı vücuduna dar gelmektedir. Tüm bu betimlemelerle, İsrail askeri üniformasına hem maskülen öğeler hem de şefkat öğeleri yüklenmektedir. Metnin geneline hakim olan, imajların tekrarlı baskılama yoluyla verilmesi bu sefer üniforma fikri üzerinde sergilenmektedir. Ki zaten bu üniformayı giyen asker, elinde M16 tüfek olmasına rağmen gözlerinden şefkat eksik olmayan bir kahramandır. Baş şişmiş bir kıza okuluna kadar centilmence taşımak da yine bu askere yüklenen destansı bir niteliktir. Anılan M16'dan çıkan kurşunların kaç çocuğun hayatına mal olduğuna değinilmemektedir.

Sonuç

Hikayeyi yazan Menucha Levin, medyanın bu olaydan tamamen habersiz olduğunu CNN'nin rapor etmediğini, BBC'nin görmediğini, Peace Now Hareketinin (Barış Şimdi Hareketi; Filistin Sorununa iki devletli bir çözümü önen İsraili aktivist hareket) bu olay gerçekleştiğinde oralarda olmadığını söylemektedir. Tabi o zaman herkesin aklına kendisinin bu hikayeyi nereden öğrendiği sorusu gelmektedir. Bayan Levin çok güvenilir bir kaynaktan, Dov'la aynı birlikte

görev yapan öz oğlundan bunları aktardığını söylemektedir. Hikayenin yazarı bu şekilde yazarak her türlü itiraz imkanını çürüttüğünü düşünedursun, biz onun aslında ne denli şanslı olduğunu düşünüyoruz. Olayın gerçekleştiği bahar sabahı kadim Akka şehrinde devriye atan 'oğlu', babasının kucagında 12 yaşındayken vurulan Filistinli Muhammed el-Durra'dan, ambargo altındaki Gazze şeridine insani yardım götürdüğü için Mavi Marmara baskınında 19 yaşındayken dört defa başından, bir defa göğsünden vurularak öldürülen Türk-Amerikalı Furkan Doğan'dan ya da Filistinlilerin evleri yıkılmasın diye eylem yaptığı için İsrail buldozerince 24 yaşında ezilen Amerikalı Rachel Corie'den daha şanslıdır. Çünkü annesine 'hikayeleri'ni anlatabilmektedir.

Çalışmanın başında Habermas'tan yapılan alıntıda da belirtildiği üzere; örgütlenmiş gücün ilişkilerini meşrulaştırmaya hizmet eden dil, tahakkümün ve toplumsal iktidarın aracıdır. Aynı zamanda ideolojik bir karaktere sahip olan dil'in aldatma potansiyeli, söylem analizini yapmaya çalıştığımız 'Asker ve Sindirella Hikayesi'nde tekrarlı baskılama olarak niteleyebileceğimiz bir teknik çerçevesinde açıkça belirlemektedir.

Kaynakça

- Branovsky, Y (2010) Fifth Graders to Study Arabic, 24.08.2010, <http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-3942913,00.html> , (Erişim: 26.11. 2011).
- Brown, G ve Yule, G (1983) Discourse Analysis, New York: Cambridge University Press.
- Çelik, H ve Ekşi, H (2008) Söylem Analizi, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı 27, s. 99-117.
- Habermas, J (1979) Communication and the Evolution of Society, Boston: Beacon.
- Kocaman, A (2003) Söylem Üzerine, Ankara: METU Press.
- Levin, M (2009) The Soldier and Cinderella, The Philadelphia Jewish Voice, Şubat-2009, <http://www.pjvoice.com/v43/43000israel2.aspx> , (Erişim: 25.11.2011).
- Stubbs, M (1983) Discourse Analysis: The Sociolinguistic Analysis of Natural Language, Chicago: The University of Chicago Press.
- Weiss, G ve Wodak, R (2003) Critical Discourse Analysis, New York: Palgrave Macmillan.
- Who We Are, <http://peacenow.org.il/eng/content/who-we-are> , (Erişim: 10.11.2012).